नवीन
अभ्यासक्रम

प्रथम वर्ष वाणिज्य

व्यावसायिक अर्थशास्त्र

सूक्ष्म

डॉ. आर. के. दातीर
डॉ. डी. जी. उशीर
एस. आर. जावळे
श्रीमती बी. डी. पाटील

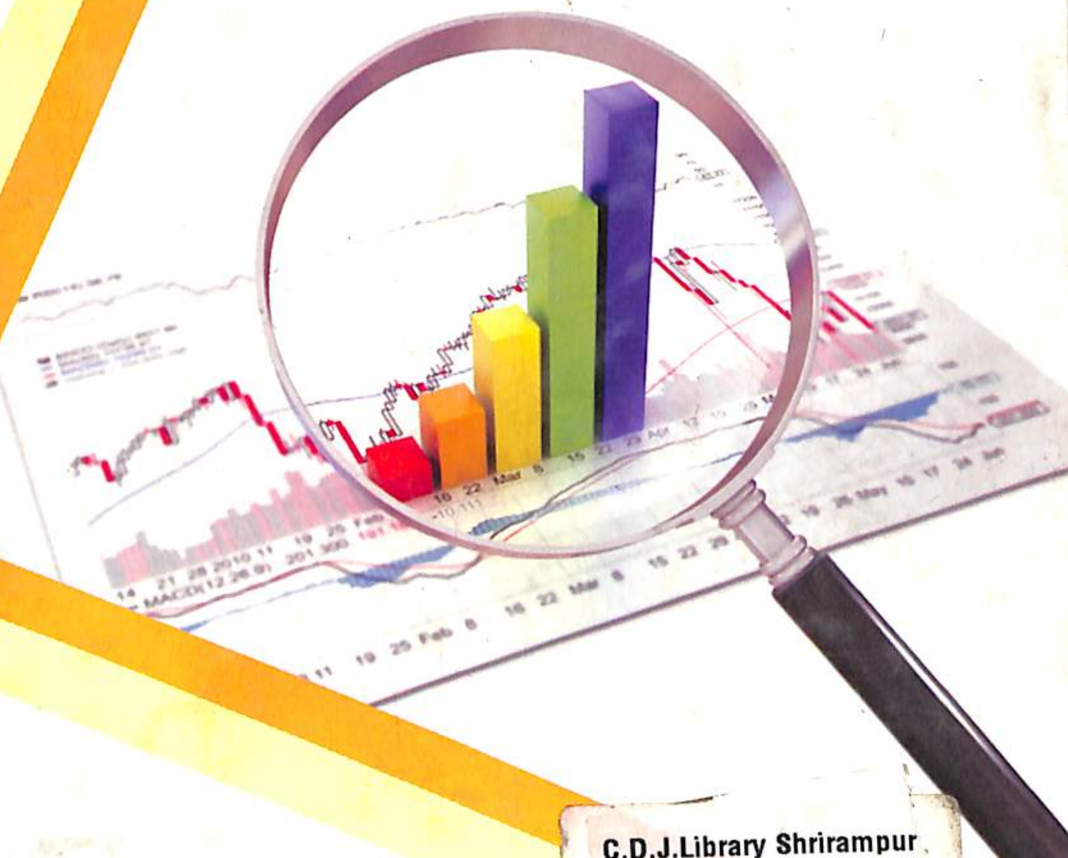

C.D.J.Library Shrirampur
BK-7756

निराली प्रकाशन

लेखक परिचय

प्रा. डॉ. आर. के. दातीर

एम. ए. बी. एड., एम.फिल, पीएच.डी.

मराठा विद्या प्रसारक समाज नाशिक या महाराष्ट्रातील अग्रगण्य संस्थेत पदवी व पदव्युत्तर स्तरावरील अध्यापनाचा ३३ वर्षे अनुभव. पुणे विद्यापीठाच्या एम. एम. एस. विद्याशाखेचे माजी सदस्य (२००१ ते २००५), अर्थशास्त्र अभ्यासमंडळाचे माजी सदस्य (२००१ ते २०१०) आणि पदवी व पदव्युत्तर अर्थशास्त्र अभ्यासक्रम उपसमितीवर अनुक्रमे समन्वयक व सदस्य म्हणून कामकाज (२००१ ते २०१३). अर्थशास्त्र विषयावरील २३ संदर्भ ग्रंथांचे लेखन व त्यांना पुणे विद्यापीठाची संदर्भ ग्रंथ म्हणून मान्यता. पुणे विद्यापीठात अर्थशास्त्र व व्यापारी अर्थशास्त्र विषयासाठी पीएच.डी. मार्गदर्शक म्हणून कार्यरत. अर्थशास्त्र विषयावरील आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय, राज्य पातळीवरील परिषदा, चर्चासत्रे व कार्यशाळांमध्ये तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून सहभाग. शोधनिबंध सादरीकरण, जर्नल्स व नियतकालिकांमधून अनेक शोधनिबंध प्रकाशित, वर्तमानपत्रांमधून वर्तमान विषयांवर सातत्याने लिखाण, विविध चर्चासत्रे व कार्यशाळांचे आयोजन, महाविद्यालयीन पातळीवर राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी, निरंतर व प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम अधिकारी तसेच जनशिक्षण निलयम कार्यक्रम अधिकारी म्हणून कामकाज. सामाजिक कार्याची आवड, सार्वजनिक वाचनालय व नागरिक शिक्षक गौरव समिती नाशिकचा 'आदर्श शिक्षक पुरस्कार' 'प्रगती महिला सामाजिक विकास संस्थे'चा 'राज्यस्तरीय' समाजरत्न पुरस्कार, युवाशक्ती सामाजिक संस्था नाशिकचा राज्यस्तरीय 'समाजप्रबोधन-आदर्श शिक्षक पुरस्कार' आणि 'महात्मा फुले टॅलेन्ट रिसर्च अकादमी' नागपूरचा डॉ. सी.डी. देशमुख राष्ट्रीय पुरस्काराने सन्मानित.'

प्रा. डॉ. डी. जी. उशीर

एम. ए., एम. फील, पीएच.डी.

मराठा विद्या प्रसारक समाज नाशिक, संस्थेच्या के.टी.एच.एम. महाविद्यालय नाशिक येथे अर्थशास्त्र विभागात सहयोगी प्राध्यापक म्हणून कार्यरत. पदवी व पदव्युत्तर वर्गांना ३० वर्षे शिकविण्याचा अनुभव. अर्थशास्त्राच्या सात पुस्तकांचे सहलेखक यू.जी.सी.चा एक लघू संशोधन प्रकल्प पूर्ण. आंतरराष्ट्रीय व राष्ट्रीय स्तरावरील परिषदांच्या आयोजनातून सहभाग व शोधनिबंध वाचन. पुणे विद्यापीठाच्या व्यापारी अर्थशास्त्र व सहकार या अभ्यासमंडळाचे माजी सदस्य सध्या. एम. ए. अर्थशास्त्र अभ्यासक्रम पुनर्रचना उपसमितीवर सदस्य म्हणून कार्यरत आहेत.

प्रा. एस. आर. जावळे

एम.ए.,बी.एड.,एम.फिल.

मुंबई आणि पुणे विद्यापीठ कार्यक्षेत्रात कला, वाणिज्य आणि व्यवस्थापन विद्याशाखांमध्ये २९ वर्षे पदवी आणि २० वर्षे पदव्युत्तर विभागात अध्यापनाचे कार्य. वाणिज्य विद्याशाखेत 'बँकिंग ॲण्ड फायनान्स' या विषयासाठी पुणे विद्यापीठाची एम.फिल. मार्गदर्शक म्हणून मान्यता. महाविद्यालय व विद्यापीठ विकास मंडळ, पुणे विद्यापीठ, पुणे अंतर्गत-श्रीरामपूर कृषी उत्पन्न बाजार समितीचा चिकित्सक अभ्यास (सन २००२-०३ ते २००६-०७) लघू संशोधन प्रकल्प पूर्ण. इंडियन इकॉनॉमिक्स असोसिएशन, नवी दिल्ली, अखिल भारतीय मराठी अर्थशास्त्र परिषद आणि पुणे विद्यापीठ अर्थशास्त्र परिषद अजीव सदस्य. इयत्ता ११ वी, इयत्ता १२ वी-अर्थशास्त्र, एफ. वाय.बी.कॉम. व एस.वाय.बी.कॉम. व्यावसायिक अर्थशास्त्र या विषयांच्या पाच पुस्तकांचे लिखाण. राज्यस्तरीय, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील चर्चासत्रांमध्ये विविध शोध-निबंधाचे वाचन. राष्ट्रीय चर्चासत्राचा समन्वयक म्हणून कार्य. राष्ट्रीय सेवा योजनेचे १४ वर्षे कार्यक्रम अधिकारी आणि एक वर्ष विभागीय समन्वयक.

प्रा. श्रीमती बी. डी. पाटील

एम.ए. बी. एड., एम.फिल-अर्थशास्त्र

व्यावसायिक अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख, कर्मवीर शांताराम बापू कोंडाजी वावरे कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय सिडको, नाशिक. मराठा विद्याप्रसारक समाज नाशिक, या महाराष्ट्रातील अग्रगण्य संस्थेच्या विविध महाविद्यालयात पदवी व पदव्युत्तर स्तरांवरील अध्यापनाचा ३० वर्षांचा प्रदीर्घ अनुभव. सन १९९५ मध्ये 'विद्यार्थिप्रिय-आदर्श प्राध्यापक' म्हणून मुंबई दूरदर्शननिर्मित ज्ञानदीप मंडळ, नाशिक तर्फे गौरव. पुणे विद्यापीठाच्या पदवी अर्थशास्त्र अभ्यासक्रम सुधारणा समितीवर सदस्य म्हणून योगदान. 'व्यावसायिक अर्थशास्त्र' विषयावरील तीन संदर्भ ग्रंथांचे लेखन व सदर ग्रंथांना पुणे विद्यापीठाची संदर्भ ग्रंथ म्हणून मान्यता. अर्थशास्त्र विषयावरील आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय, राज्य, जिल्हा पातळीवरील परिषदा, चर्चासत्रे, व कार्यशाळांमध्ये अनेक शोधनिबंधांची निवड व सादरीकरण. तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून सहभाग.

niralipune@pragationline.com | www.pragationline.com

Also find us on www.facebook.com/niralibooks

ISBN 938307356-X

9 789383 073566

N1608

पुणे विद्यापीठाच्या प्रथम वर्ष वाणिज्य (एफ.वाय.बी.कॉम.) या वर्गाच्या
जून २०१३ च्या नवीन अभ्यासक्रमानुसार लिहिलेले पुस्तक
तसेच महाराष्ट्रातील इतर सर्व विद्यापीठांच्या
बी. ए., बी. कॉम. व एम. ए. च्या वर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी उपयुक्त संदर्भ पुस्तक !

व्यावसायिक अर्थशास्त्र
(सूक्ष्म)
BUSINESS ECONOMICS (MICRO)

C. D. JAIN COLLEGE OF COMMERCE
BK - 7758
BOOK BANK
SHRIRAMPUR

◈ लेखक ◈

प्रा. डॉ. आर. के. दातीर
असोसिएट प्रोफेसर, अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख
कर्मवीर शांताराम बापू कोंडाजी वावरे
कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय,
सिडको, नाशिक.

प्रा. डॉ. डी. जी. उशीर
असोसिएट प्रोफेसर
के. टी. एच. एम. महाविद्यालय
गंगापूर रोड, शिवाजीनगर,
नाशिक.

प्रा. एस. आर. जावळे
असोसिएट प्रोफेसर
सी. डी. जैन कॉलेज ऑफ कॉमर्स,
श्रीरामपूर (जि. अहमदनगर)

प्रा. श्रीमती बी. डी. पाटील
असोसिएट प्रोफेसर, व्यावसायिक अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख
कर्मवीर शांताराम बापू कोंडाजी वावरे
कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय,
सिडको, नाशिक.

किंमत : ₹ १७०.००

C.D.J.Library Shrirampur
BK-7758

निराली प्रकाशन
N1608

नवीन
अभ्यासक्रम

प्रथम वर्ष वाणिज्य

व्यावसायिक अर्थशास्त्र

सूक्ष्म

डॉ. मुकुंद महाजन

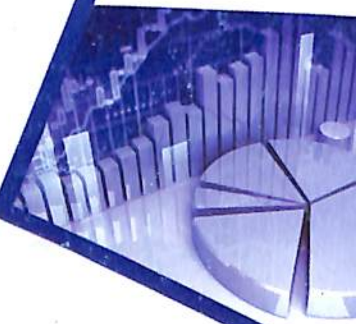

निराली प्रकाशन

पुणे विद्यापीठाच्या प्रथम वर्ष वाणिज्य (एफ.वाय.बी.कॉम.) या वर्गाच्या
जून २०१३ च्या नवीन अभ्यासक्रमानुसार लिहिलेले पुस्तक
तसेच महाराष्ट्रातील इतर सर्व विद्यापीठांच्या
बी. ए., बी. कॉम. व एम. ए. च्या वर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी उपयुक्त संदर्भ पुस्तक !

व्यावसायिक अर्थशास्त्र
(सूक्ष्म)
BUSINESS ECONOMICS (MICRO)

C. D. JAIN COLLEGE OF COMMERCE
BK - 7758
BOOK BANK
SHRIRAMPUR

◊ लेखक ◊

प्रा. डॉ. आर. के. दातीर
असोसिएट प्रोफेसर, अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख
कर्मवीर शांताराम बापू कोंडाजी वावरे
कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय,
सिडको, नाशिक.

प्रा. डॉ. डी. जी. उशीर
असोसिएट प्रोफेसर
के. टी. एच. एम. महाविद्यालय
गंगापूर रोड, शिवाजीनगर,
नाशिक.

प्रा. एस. आर. जावळे
असोसिएट प्रोफेसर
सी. डी. जैन कॉलेज ऑफ कॉमर्स,
श्रीरामपूर (जि. अहमदनगर)

प्रा. श्रीमती बी. डी. पाटील
असोसिएट प्रोफेसर, व्यावसायिक अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख
कर्मवीर शांताराम बापू कोंडाजी वावरे
कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय,
सिडको, नाशिक.

C.D.J.Library Shrirampur
BK-7758

किंमत : ₹ १७०.००

निराली प्रकाशन

N1608

SYLLABUS

TERM - I

1. INTRODUCTION (12 L)

1.1 Meaning, Nature and Scope of Business Economics - (Micro)

1.2 Difference between Micro and Macro Economics

1.3 Tools for Analysis :

(a) Functional Relationships (b) Schedules (c) Graphs (d) Equations

1.4 Goals of Firms

a. Economic Goals of Firms

(1) Profit Maximization
(2) Shareholders Wealth Maximization
(3) Management Reward Maximization
(4) Growth of the firm
(5) Sales Maximization
(6) Long run survival

b. Non-economic Goals

(1) Political Power, Prestige
(2) Social responsibility and welfare
(3) Goodwill of employees

2. DEMAND ANALYSIS (20 L)

2.1 Elasticity of Demand, Types of Elasticity, Price Elasticity, Income Elasticity and Cross Elasticity

2.2 Consumer Behaviour

a. Marginal Utility Approach

- Limitations

b. Indifference Curve Analysis

- Concept • Characteristics • Consumer Equilibrium

2.3 Demand Forecasting and Estimation

a. Meaning and Objectives of Demand Forecasting

b. Methods of Demand Forecasting

c. Descriptive Analysis of -

i. Direct Methods

1. Consumer Survey
2. Experts opinion
3. Simulating Market Situation
4. Controlled Market Experiments

ii. Indirect Methods

1. Simple Correlation
2. Trend Projections

3. PRODUCTION AND COST ANALYSIS (16 L)

3.1 Production Function - Meaning

3.2 Law of Variable Proportions - The Three Stages

3.3 Law of Returns to Scale - The Three Stages

3.4 Economies and Diseconomies of Scale - Internal and External

3.5 Cost Analysis - Types of Costs

(a) Types of Costs :

(1) Total Cost (2) Average Cost (3) Marginal Cost (4) Opportunity Cost

(b) Behaviour of Cost Curves :

(1) In the Short Run (2) In the Long Run

TERM - II

4. REVENUE BEHAVIOUR (8 L)

4.1 Meaning and Importance of Revenue Concepts

4.2 Total Revenue (TR), Average Revenue (AR) Marginal Revenue (MR)

4.3 Relationship between Total Revenue, Average Revenue and Marginal Revenue

5. PRICING UNDER VARIOUS MARKET CONDITIONS (20 L)

5.1 Perfect Competition - Features and Equilibrium

5.2 Monopoly - Features and Equilibrium, Price Discrimination

5.3 Monopolistic Competition - Features and Equilibrium

5.4 Oligopoly – Features

6. FACTOR PRICING (20 L)

6.1 Marginal Productivity Theory of Distribution.

6.2 Rent

(a) Theories of Rent : (i) Ricardian Theory of Rent (ii) Modern Theory of Rent

6.3 Wages

(i) Backward Sloping Supply Curve of Labour

(ii) Collective Bargaining and Trade Unions

6.4 Interest

(a) Theories of Interest

i. Loanable Funds Theory of Interest

ii. Keynes Liquidity Preference Theory of interest

6.5 Profit

(a) Theories of Profit :

i. Dynamic Theory of Profits

ii. Innovation Theory of Profit

iii. Risk and Uncertainty Theory of Profit.